

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Didaci Covarrvvas A Leyva Toletani Episcopi Segobiensis
... Opera Omnia**

**Covarrubias y Leyva, Diego de
Antverpiae, 1610**

Cap. II. An Liceat Ivste Litiganti Adversarivm Fallaciis Dolisve Impetere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-96570](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-96570)

Cum Couarr. aduersus Guidonē sentit Cacheran. *decif. Pedemont. 1. num. 43. & 44. eo quod Parliamenta sint inferiora à Principe, atque adeo eorum decreta legibus subiecta, nec iure probetur quod in decisione causarum vice Principis fungantur nisi forsan in iis quæ respiciunt stylum & ordinem procedendi. Cacher. d. loc. Caterum Menoch. de Arbitrar. lib. 2. Centur. 1. casu. 98. num. 10. & trib. seqq. Guidonem Pap. ab impugnatione Couarr. defendit, Parliamentis & Supremo Senatui tribuens ea quæ Principi in iudicando tribuuntur, asserens Roland. a Valle. *Conf. 70. nu. 22. & 23. lib. 1. id multis comprobare facit ant. hodie Iurati C. de Iudic.**

Princeps tamen, qui potestatem habet leges condendi & conditis derogandi, poterit sententiam dicere iuxta propriam & particulare scientiam.

Accedit Corraf. lib. 4. *Miscell. cap. 10. nu. 2. Sichard. ad l. vnic. C. vt quæ defunt Aduocat. nu. 7.* (Vbi hoc ad Pontificem etiam extendit). Ex aduerso tamen scribit Bodin. lib. 6. de Republ. cap. 6. num. 756. si res gesta non nisi Principi cognita sit, testem quidem eum esse posse, Iudicem nequaquam: atque ita Henrico 2. Regi Francorum à Iudicibus qui extra ordinem Meloduni varias cognitiones susceperant, in memorabili exemplo Itali cuiusdam, quem Rex à se in capitali scelere deprehensum custodia tradidit, responsum esse.

Num. 9.

Versic. **SEXTO EX PRINCIPALI.**

Hoc etenim nequaquam verum est.

Cum Couarr. contra Felin. ab ipso citat tenet Cacheran. d. *decif. Pedem. 79. nu. 45. allegans text. in Clement. sepe. §. verum quia. & §. sententiam de verbor. signif. & ibi Cardin. Versic. decimonono nota.*

Versic. **SEPTIMO SVNT QVI**

Satius me hercle erit testium falsitatem diligenter inquirere &.

Concordat Cardin. Tolet. in *Summ. lib. 5. cap. 56. Versic. Altero modo. Probat & hac in re Cuiac. lib. 12. Obser. 19. si religione moueatur iudex, quominus iudicet, cum ipse sciat aliter re se habere: vt persona iudicis deposita, induat personam testis, vel accusatoris. Quo modo apud Liu. lib. 3. C. Iulius Decemur accusator apud populum maluit esse eius rei cuius iudex legitimus erat. quod secundum Hotoman. de *quæst. illustr. 27. rectissime procedet, siquidem huiusmodi sit iudex vt ab eo prouocatio sit. Nam si à suâ sententiâ appellaretur, non ea fortasse iudex superior animaduertet, quæ ille perpexerat: sin autē prouocatio ab illo nulla est, arbitratur diuino & humano iuri consentaneum esse, ex animi sententiâ, religione, & conscientia pronuntiari. argumento l. 3. & l. *quæst. 13. ff. de testib. præsertim si nõ ex formula, sed ex æquo & bono, & proinde ex arbitrio iudicet, in cuius rei confirmatione Seneca illud lib. de Clement. 2. adducit, Clementia, (inquit) liberum arbitrium habet, non sub formula, sed ex bono & æquo iudicat & absolvere ei licet, & quanti vult estimare licet. quæ In effectu ijs respondent quæ supra ex Menoch. & Roland. à Vall. notata sunt.***

Num. 10.

Iudex enim qui sententiam tulit non tenetur executori, etiam si alioqui iurisdictionem habeat, Acta, ex quibus sententiam dixerit, ostendere.

Regulariter etenim executor, seu Iudex requisitus de meritis causæ non cognoscunt, quatenus autem id ipsis permissum, ac de exceptione obiecta cognoscere, vel iudicare possint, plena manu à Menoch. de *arbitrar. Iudic. lib. 1. quæst. 38. explicatur.*

C A P. II.

AN LICEAT IVSTE LITIGANTI
ADVERSARIUM FALLACIIS
DOLISVE IMPETERE.

IN PRINCIP.

Quosdam enim nouimus munus istud ita egregie, pie & fidè gerentes, vt maximâ lauræ huius instituti digni censeantur.

Laudabile certe est, ac Societati vitæque hominum necessarium Aduocationis Officium teste Imperatore Anastasio in l. *laudabile. 4. C. de Aduocat. diuers. for. Iudic.* Quod plenus referriperunt Imperatores Leo & Anthemius, in l. 14. *C. de Aduocat. diuers. Iudicior.* Aduocati, qui dirimunt ambigua facta causarum suæque defensionis viribus in rebus sepe publicis, ac priuatis, sepe fatigata reparant, non minus prouident humano generi, quam si prius, ac que vulneribus patriam, parue neque saluarent. & Scitè Luc. ad *P. sm.*

Tamen, *est si bella quierunt,*

Non perijt virtus, licet exercere togatæ

Muneræ militiæ, licet & sine sanguinis haustu

Mirra legitimo sub iudice bellæ mouere.

Hinc quoque seruari contingit gloria ciuis,

Atque vinctrices intexunt limina P. l. a.

Quocirca non immerito Aduocationis munus à Bald. in l. *Inuincel. 1. C. de procur. honorabile dicitur, & Aduocatus in honore per text. in l. quisquis in fin. ibi. honori suo. & ibi Gloss. C. de postulat. atq. etiâ deposito Officio, in clarissima dignitate constitutus l. 1. C. de Aduocat. diuers. for. Iudic. quin inter egregias personas Tiraq. de nobilitat. cap. 29. nu. 11. Menoch. de *arbitrar. Iudic. lib. 2. Centur. 1. casu. 70. num. 10. adeoque non nobiles recentur. l. prouidendum. In præc. verb. nobilissimos. C. de postuland. Quem admodum & nobiles hoc munus exercuisse, varijs historiis innoscit. Ita Tiberium Cæsarem defendisse Regem Archelaum Trallianos, & Thesalios aliq. plurimos, de causa cognoscente Augusto, refert Suetonius. Et Opulum macrinum, qui postea Imperator factus, in Africa Causidicum fuisse, asserit Dion in *Macrino*, item Germanicum Caligula patrem viri Triumphantis causas orasse testatur idè Sueton. in *Calig. cap. 3. Scribit & Spartianus In Iuliano Imperatore. Didio Iuliano, qui post Pertinacem Imperium adeptus, proxiuum fuisse Sabinum iustianum in Consulem Præfectum vrbis & Iurisconsultum, quodque id magis eum nobilem fecerit, Idemque Arresto suo Curia Parisi. confirmat Papon. lib. 5. tit. 11. *arrest. 22. Sed & leges ciuiles testimonio sunt Patricios & nobiles Aduocationis munus amplexos fuisse, vt patet In l. 2. §. seruis. ff. de Orig. Iur. In verb. Turpe est Patricio & Nobili viro & causas oranti Ius in quo versatur ignorare. Scribitur de eod. §. Tiberonè Patricium à causis agendis ad ius ciuile transisse. Plura autem de huius muneris dignitate, præter ceteros, memoria prodiderunt Tiraq. de nobilitat. cap. 19. Ioann. Fichard. in vit. Iurisconsul. & Sebastian. Roulliard. en ses *Releis forenses. l. l. Aduocat. du Roy.*****

Num. 2.

Versic. **PROBAVIMVS TANDEM.**

Non esse audiendum eum qui contraria allegat & c.

Procedit non solum in causis ordinarijs, sed & in summarijs Rebuff. ad *Consil. Reg. tom. 1. 17. act. de sentent. execut. art. 9. §. 2. nu. 15. nihil tamen veracitâ quod supr. hoc nu. 2. (innuit Author) contrarias exceptiones sub conditione deduci, vt, si neget reus quid se accepisse, & si appareat restituisse dicat. Gloss. in l. siquidem. C. de excepti. Socin. In l. nemo probetur nu. 1. ff. de excepti. *Din. in. cap. nullus pluribus. 20. de reg. iur. in. 6. Boer. decif. lib. 2. fol. 43. nu. 10. Menoch. lib. 2. præsumpt. 42. nu. 2. Quo casu non tantum contrariarum exceptionem propositio, sed & probatio, quæ alias non recipitur, admitti potest, Socin. d. l. nemo. nu. 1. ff. de excepti. Menoch. d. præsumpt. 42. nu. 7. & hæc procedunt siue prius, siue posterius spectetur iudicium. Boer. d. num. 10. Menoch. loc. cit. nu. 4. Plures autem prædictæ regula ampliationes & limitationes, tradunt D. Peck. ad d. cap. nullus plurib. de regul. iur. in. 6. nu. 2. Gabr. lib. 2. *commun. Conclus. tit. de Acti. Conclus. 1. num. 10. cum 14. seqq. & Menoch. d. præsumpt. 42.***

Versic.

Num. 5.

Verfic. AD TEXTVM.

Reum, à quo petitur totum, partem quam liquide debet, necessario oblaturum, alioqui in mora constitui, & in expensis condemnandum esse.

Probat & sequitur Rebuff. in proem. Consil. Regiar. gloss. 5. nu. 11. Papon. lib. 8. tit. 2. arrest. 3. & lib. 18. tit. 2. arr. 5. D. Ant. Fab. in Cod. suo tit. de plus petit. definit. 1. Bugnon. II. abrogat. lib. 1. fe. 2. 58. Tellaus tamen, Decis. Pedemont. 231. num. 3. relatis prius aliorum sententis, pro rata victorix expensas compensari tenet, & secundum hoc sepius se vidisse iudicari, quod Senatus Pedemontan. in plus petitione qualitatit, nimirum carere auge, cum deaurata tantum deberetur, pariter secutus est: quamuis hanc decisionem non vsque adeo Tellaus. d. Decis. nu. 4. & 5. amplecti videatur. Porro expensarum compensationem tunc admittit Anton. Fab. Practic. loc. si quantitas non vertitur questio, sed fundi parte iniuste possessam non offerat is, à quo totus vindicatur, ideo quod qui totum fundum petit, non vtique singulas fundi partes in iudiciu deduxisse: videatur quomodo petit quinquaginta, qui centum petit, cum minor summa maiori reuera insit. Faber. d. loc. Est & illud hic notandum, si actor in executione re ea si excesserit iudicet si pro maiori summa eam fecerit qua sit debitum (totam corruere, eamque restituitis expensis, damnis, & eo quod interest, largiendam esse. Bugnon. loc. cit. artic. 10. b. p. Astius tract. de execution. cap. 11. cum seqq.

In culpa non est, nec moram contrahere videtur.

Esti nihil debitori imputari possit si ex illiquido debito certa quantitas non offeratur, quominus tamen in genere saltem offerat quicquid debitum esse apparebit, eum executioni non posse. Senat. Sabaud. Iudicauit. teste Fabr. d. definit. 1.

Num. 15.

Verfic. QUINTO VT ET HOC.

Num liceat furem occidere pro consequenda re quam furto abutulerit? quod alibi latius tractabitur.

Vid. Auctor. in relea. Clem. si furiosus. de homicid. part. 3. §. vnic. num. 6. vsque ad fin.

Num. 16.

Vtrum Iudex possit delatum de crimine ad poenam damnare ex sola confessione quam ab eo promissa criminis impunitate extorsit, & iure id permissum.

Opinionem hanc, quæ Cyno à Clar. asseritur ipse communiorem quidem, at contrariam, quæ Imola est, æquior rem credit: presertim vbi promittens impunitatem delicti, illud remittere potest, puta Princeps, aut ab eo hanc auctoritatem cõsecutus: tunc enim omnio promissio impunitatis seruanda est, & ita in praxi obseruari tradunt Bõssius in tit. de confess. per tortur. Iul. Clar. lib. 5. §. fin. quest. 55. Verfic. Circa seruandum. num. 9. At si impunitas ab eo qui illam prastare non potest sit promissa, reus sibi imputare debet, quod ei creditur, cum ne iuramentum quidem iudex hic seruare teneatur, maxime si crimen atrox sit. ita Vulneratus. ff. ad leg. Aquil. D. Peck. in cap. non est obligatorum num. 6. Verfic. Amplia Sexto. de reg. iur. in 6.

Cum criminis reus confessionem ita extortam reuocauerit, absque dubio ceseo non posse nec debere ex ea damnari.

Cuius hanc assignat rationem Menoch. de Arbitr. Iud. lib. 2. Centur. 4. casu. 367. num. 3. quoniam per reuocationem, ostendit illam confessionem potius spe impunitatis, quam sponte pro rei veritate factam, vt in illa iudex solidum fundamentum constituere nequeat, cum paria sint; confessione dolo vel metu facta esse. argu. text. in l. 1. & per tot. ff. de dol. & in l. 1. & per tot. ff. quod met. caus. Gomez. var. resolut. id. 3. ca. 12. n. 6. Sed an ex tali confessione reus torqueri possit? & huius apud Clar. practic. loc. n. 7. extat exempli: Faber tamẽ huiusmodi contententẽ ex spe immunitatis, impunẽ resillire posse tradit: ita vt nec propter eiusmodi variationem (si alia indicia nulla sint) questi oni subiiciendus sit, nõ magis quam si numquam confessus fuisset. D. Anton. Fab. in Cod. suo. tit. de confess. definit. 8. allegans Dec. cum Apost. In l. ea est natura. ff. de reg. iur. quorum opinio ob rationem prius allegatam non improbabilis videtur.

Quod si in ea confessione frustratus spe promissionis perseuerauerit, damnari poterit ex mente omnium.

Scilicet poena delicti ordinaria (prout innuere videtur Couarr.) atque expressim asseruerat Menoch. d. casu. 367. nu. 2. Ant. Faber. tamen in Cod. suo. tit. de confess. definit. 8. mitius hoc casu ad condemnationem veniendum ait. Iunge quæ supr. hoc cap. notantur. Verb. vtrum iudex possit. &c.

Pœna autem arbitraria & mitiori reum ipsum ex hac confessione puniri fortassis expedire publicæ.

Et ita adhibita distinctione poenæ ordinariæ, & extraordinariæ, siue arbitrariæ, conciliatur opinio eorum, qui simpliciter tradidere reum ex sua confessione, quam in præsentia casu spe impunitatis emisit, puniri non posse, vt & illorum, qui eum puniendum asseuerant. Menoch. d. præsumpt. Verfic. Tertius est casus num. 6. 7. & 8.

Si contigerit præter hanc Rei confessionem aliquot adesse coniecturas &c Non erit à iure deuium, eum poenâ etiam ordinariâ puniri.

De huius declarationis veritate dubitat Menoch. loc. cit. nu. fin. quia, inquit, si præsumptiones illæ & coniecturæ satis non erant, vt reus ille condemnaretur, neque etiam sufficere debent adiectâ tali confessione, cum ex supra traditis, illa nihil aut parum operari videatur, discutiendum interrim relinquit.

Nam in hac specie censet Fortunius Iudicẽ teneri hunc criminis reum qui ab ecclesia iure extrahi poterat eidẽ ecclesiæ restituere, quod mihi dubium videtur.

Sed nec hanc Fortunii sententiam probat Gomez. var. resolut. tom. 3. cap. 12. nu. 7. vbi interpositam fidem publicam præstandam non esse tradit, si delinquens ab ecclesia iure auelli potuit, alias eam seruandam. asserens hanc esse veratp & notabilem concordiam.

CAP. III.

SIT NE FRUCTVVM HABENDARATIO
IN RESTITVTIONE IN INTEGRVM
QVA CAUSA AETATIS FIT.

IN PRINCIP.

Minoribus ætatẽ propter infirmum ætatis consiliu, ita restitutionem in integrũ concedi, vt & cũ fructibus res minoris reddenda sit.

Ggg 2.

Sue